

právnímu ústrojí společností s r. o., při nichž převládá živel individuální na rozdíl od společnosti akciové a klade se důraz na individuální výběr společníků. I v právu nahlédacím má se uplatnit individualita společníkova v zájmu společnosti. I kontrolní právo společníka veřejné společnosti podle čl. 105 obch. zák., jež je širší než kontrolní právo společníka společnosti s r. o., což jest odůvodněno neobmezeným osobním ručením veřejného společníka, může býti vykonáno jen osobně, nikoliv zmocněncem (srov. rozh. čís. 9777, 11169 Sb. n. s.). Názor žalobkyně, že zákon o společnostech s r. o. chtěl, jak vysvítá z vynechání slůvka »osobně«, kterého se používá v čl. 105 obch. zák., v § 22 cit. zák., připustiti výkon kontrolního práva i jinou osobou, jako zmocněncem, není správný, přihlíží-li se k tomu, že věcný obsah tohoto práva byl oproti kontrolnímu právu, příslušejícímu podle čl. 105 obch. zák. veřejnému společníku, vymezen úže zřejmě vzhledem k omezenému ručení společníka společnosti s r. o. Není tudíž rozšíření oprávnění společníka společnosti s r. o. při výkonu kontrolního práva ani věcně odůvodněno, ani nelze takový úmysl zákonodárce vyčísti ze zákona.

Čís. 15122.

Zajišťovací převlastnění závodního podílu společnosti s r. o. jest přípustné.

Volily-li strany formu smlouvy o zpětné koupi movité věci pouze k zastření jiného právního jednání (zajišťovacího převlastnění), nelze právní jednání posouditi podle předpisů o zpětné koupi, nýbrž podle jeho pravé povahy.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1936, Rv I 1078/34.)

Notářským spisem z 19. dubna 1929 postoupil žalobce jako jediný společník společnosti »Karel V., továrna na pluhy, společnost s r. o. v L.«, s kmenovým kapitálem 188.000 Kč žalovanému nadpoloviční většinu kapitálu v částce 94.500 Kč se všemi právy a povinnostmi, které mu ohledně postoupené části proti této společnosti příslušely, za ujednanou postupní cenu 94.500 Kč. V témže notářském spise se žalovaný zavázal, že onu postoupenou část žalobci zpět postoupí (t. j. prodá) za 94.500 Kč, jakmile ho o to žalobce požádá, a jakmile celkový dluh společnosti u ústřední záložny Č. L. klesne na 2.000.000 Kč, a že v důsledku toho onu postoupenou část závodního podílu na jinou osobu nepřevéde ani nikomu nezastaví. Ústřední záložna dopisem z 19. dubna 1929 se zaručila žalobci za to, že žalovaný postoupeného podílu ani nezczizí, ani nezastaví. Žalobce tvrdí, že došlo k závazku zpětného prodeje postupního podílu v částce 94.500 Kč se strany žalovaného vůči žalobci, že však výhrada zpáteční koupě jest přípustna toliko při nemovitostech, kdežto smlouva o movitostech že jest neplatnou, a domáhá se proto neplatnosti uvedeného notářského spisu. Že byla zpáteční koupě podmínkou

prodeje podílu, o tom svědčí dopis z 19. dubna 1929, podle něhož se záložna zaručila za závazek žalovaného jako svého ředitele, že totiž koupený podíl ani nezcízí, ani nezastaví, ani jinak nezatíží. Žalobce tvrdí dále, že postup se stal toliko na oko, neboť kupní cena 94.500 Kč byla zaplacená žalobci vkladní knížkou ústřední záložny, která nebyla zúrokována, a mimo to byl notářský spis na žalobci vyžádán listivým způsobem, když totiž další pohnutkou uzavření notářského spisu byla okolnost, že žalovaný a ústřední záložna se zavázali neztěžovati žalobci opatření náhradního úvěru, jehož opatření však mu ztěžovali. Úmluva byla uzavřena na oko také jen proto, že ústřední záložna tvrdila, že revisní svaz vytýkal příliš vysoký úvěr žalobci poskytnutý, a chtěla prokázati, že funkcionář záložny má podíly firmy Karel V., že úředníci záložny jsou jednatelem této firmy a že záložna bude mít tak vliv na hospodářství firmy oné. Při tom žalobce prohlásil, že jest ochoten žalovanému vydati vkladní knížku záložny na vklad 94.500 Kč, která je v depozitu této záložny, při prohlášení notářského spisu za neplatný a při vrácení podílu tímto notářským spisem postoupeného. **N i ž š í s o u d y** žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Výhrada práva zpětné koupě při motivých věcech činí sice neplatnou celou smlouvu, nebylo-li by bez ní došlo k prodeji věci (rozh. čís. 9226 Sb. n. s.). Mělo-li však pod rouškou prodeje věci s výhradou zpětné koupě podle úmyslu stran býti ujednáno jiné právní jednání, na př. zřízení práva zástavního, nebo zajišťovací převlastnění, jest právní jednání (dissimulované jednání) posouditi podle své pravé povahy (§§ 1071, 916 obč. zák.). Nižší soudy zjistily, že postupem podílu na společnosti s r. o. provozované pod firmou »Karel V., továrna na pluhy, spol. s r. o. L.«, na žalovaného mělo býti docíleno zabezpečení nekryté části úvěru poskytnutého firmě V. Ústřední záložnou Č. L. v P. Z dalšího zjištění nižších soudů vyplývá, že postupem podílu na žalovaného a výkonem společenských práv, spjatých s podílem, měla býti úvěr poskytující záložně umožněna kontrola nad hospodařením firmy V., dokud úvěr neklesne na onu výši, která jest jměním firmy, obzvláště jejími nemovitostmi kryta. Nelze proto smlouvu o postupu závodního podílu posouditi podle předpisu o zpětné koupi, ježto strany volily tuto formu pouze k zastření jiného právního jednání, které se podle své pravé povahy jeví jako zajišťovací převlastnění; neboť podle pravé vůle stran měl postoupený závodní podíl skutečně přejíti na žalovaného, který byl ředitelem úvěr poskytující záložny. Žalovaný měl také býti oprávněn vykonávati práva s tímto podílem spojená, ovšem pouze v takovém rozsahu, jak toho zajištění pohledávky záložny vyžadovalo. Postup závodního podílu stal se v předepsané formě. Žalovaný ho řádně nabyt, stal se proto vlastníkem závodního podílu, jeho vlastnictví jest však omezeno jeho osobním (obligačním) závazkem, aby vykonával své vlastnictví pouze

za účelem zajištění pohledávky záložny, v čemž jest zahrnuta též povinnost přivést zpět vlastnictví k závodnímu podílu, jakmile odpadl účel zajištění. Ujednání převodu vlastnictví k závodnímu podílu za účelem zajištění jest přípustné a bylo ujednáno platně. Nelze proto žalobě vyhověti.

Čís. 15123.

Nejde o příhodu v dopravě, škrábl-li se cestující o přečnávající šroubek na štítku kliky u dveří staniční budovy.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1936, Rv I 2464/35.)

Žalobce domáhá se na žalovaném čsl. státu (železničním eráru) náhrady škody, tvrdě, že, když opouštěl po vystoupení z vlaku nádražní budovu, škrábl se o vyčnávající šroubek u dveří a z poranění toho dostal otravu krve, vyžadující operativního zákroku. Nezdatnost železničních zaměstnanců, případně příhodu v dopravě spatřuje žalobce v tom, že zaměstnanci dráhy nevěnovali dveřím náležitou péči, přes to, že sami denně dveří používali, závadu na dveřích trpěli a ji neodstranili, ač jim musila býti známa. Nižší soudy uznaly žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Doprava žalobce byla ukončena ovšem teprve tím, že pustil dvěře, jimiž vycházel ze staniční budovy, a z ní vystoupil (rozhodnutí č. 1284 Sb. n. s.), takže tvrzená příhoda, záležející v tom, že se žalobce škrábl o přečnávající šroubek na štítku kliky při vystupování ze staniční budovy, spadá do doby trvání dopravy. Ale nejde tu o »příhodu v dopravě«, neboť přísné ručení podle § 1 zákona č. 27/69 a č. 147/02 ř. z. bylo železnici uloženo proto, že doprava po železnici jest spojena s nebezpečím vlastním dopravě tohoto druhu a že nebezpečí to spočívá v používání motorické síly, rychlosti dopravy a její hromadnosti. Má-li tedy úchylka od pravidelného způsobu dopravy býti příhodou v dopravě, musí býti v přímé nebo nepřímé souvislosti s tímto zvláštním nebezpečím železničních podniků. Nejsou proto příhodami v dopravě takové příhody při vystupování a opouštění stanice, které se stejně mohou přihodit i kdekoli jinde (srovnej rozhodnutí č. 139 a 7195 Sb. n. s.). K dopravě železniční patří ovšem mimo dopravu samu také udržování drah v řádném stavu, tedy nejen vozového parku, nýbrž i trati, nástupiště a staničních budov a správa dráhy jest povinna opatřiti vše tak, aby nebezpečí se železniční dopravou spojená byla odstraněna, pokud jsou odstranitelná. Ale zranění žalobce o přečnávající šroubek štítku kliky při vystupování ze staniční budovy nesouvisí ani přímo ani nepřímo